

PREPORUKE

PREPORUKA KOMISIJE (EU) 2021/1222

od 20. srpnja 2021.

o uspostavi „Praktičnog priručnika” za europsku suradnju u pogledu funkcija obalne straže

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 292.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2019/473 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. ožujka 2019. o Europskoj agenciji za kontrolu ribarstva ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 8. stavak 3.,

uzimajući u obzir Uredbu (EZ) br. 1406/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2002. o osnivanju Europske agencije za pomorsku sigurnost (EMSA) ⁽²⁾, a posebno njezin članak 2.b,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2019/1896 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2019. o europskoj graničnoj i obalnoj straži i stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 1052/2013 i (EU) 2016/1624 ⁽³⁾, a posebno njezin članak 69. stavak 3.,

budući da:

- (1) U skladu s prethodno navedenim člancima uredbi o osnivanju triju agencija EU-a Komisija u bliskoj suradnji s državama članicama, Europskom agencijom za kontrolu ribarstva (EFCA), Europskom agencijom za pomorsku sigurnost (EMSA) i Frontexom stavlja na raspolaganje Praktični priručnik za europsku suradnju u pogledu funkcija obalne straže (dalje u tekstu „priručnik”). Priručnik sadržava smjernice, preporuke i najbolju praksu za razmjenu informacija.
- (2) Te tri agencije blisko surađuju u okviru međuagencijske suradnje ⁽⁴⁾, u skladu sa svojim pravnim aktima, uz izravnu potporu Europske komisije. Pružaju pojačanu potporu i pomoć nacionalnim tijelima koja obavljaju funkcije obalne straže na nacionalnoj razini i razini EU-a te, prema potrebi, na međunarodnoj razini.
- (3) Europska komisija zadužila je tri agencije da izrade priručnik u bliskoj suradnji sa stručnjacima iz država članica.
- (4) U revidiranom Akcijskom planu za Strategiju Europske unije za pomorsku sigurnost ⁽⁵⁾, koji je Vijeće donijelo 26. lipnja 2018., još se jednom ističe važnost uzimanja u obzir aspekata pomorske sigurnosti koji se odnose na obalnu stražu promicanjem sinergija između civilnih i vojnih dionika koji obavljaju funkcije obalne straže. U planu se EFCA, EMSA i Frontex potiču da nastave jačati svoju međuagencijsku suradnju u tom području,

DONIJELA JE OVU PREPORUKU:

1. Ovom se Preporukom uspostavlja priručnik kao praktični vodič za civilna i vojna tijela EU-a pri obavljanju funkcija obalne straže, čime se olakšava bliska prekogranična i međusektorska suradnja među njima.

⁽¹⁾ SL L 83, 25.3.2019., str. 18.

⁽²⁾ SL L 208, 5.8.2002., str. 1.

⁽³⁾ SL L 295, 14.11.2019., str. 1.

⁽⁴⁾ Tri agencije zajednički su izradile tripartitni radni dogovor kojim se uspostavlja međuagencijska suradnja između EFCA-e, EMSA-e i FRONTEX-a te koji su potvrdila njihova upravljačka tijela. Stupio je na snagu u ožujku 2017., a produljen je u ožujku 2021.

⁽⁵⁾ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10494-2018-INIT/hr/pdf>

2. Priručnik sadržava transparentni popis usluga i informacija dostupnih putem triju agencija. Njime se pridonosi stvaranju sinergija i izbjegava udvostručavanje i/ili preklapanje aktivnosti u suradnji između država članica i triju agencija, čime se postiže ekonomija razmjera.
3. Priručnik je usmjeren na pet područja međuagencijske suradnje: razmjena informacija, usluge nadzora i komunikacijske usluge, izgradnja kapaciteta, analiza rizika i dijeljenje kapaciteta. U priručniku su uglavnom obrađene međusektorske teme te obuhvaća države članice EU-a i države članice Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA).
4. Priručnik je prvenstveno namijenjen nacionalnim tijelima za svaku pojedinu funkciju obalne straže u svakoj državi članici. Priručnikom se nastoji pružiti potpora nacionalnim tijelima nadležnima za planiranje i koordinaciju aktivnosti koja moraju znati i razumjeti kako su njihovi partneri organizirani te koje usluge i kakvu vrstu suradnje pružaju.
5. U okviru „razmjene informacija” u potpunosti se poštuju dogovorena prava pristupa podacima, informacijama i obavještajnim podacima putem niza mehanizama kojima se pristupa ručno ili automatiziranim procesima/sustavima. Provodi se u granicama pravnog okvira agencija i u skladu je s temeljnim pravima, uključujući zahtjeve u pogledu zaštite podataka.
6. Priručnikom se ne utvrđuju nova prava ili obveze za nacionalna tijela nadležna za funkcije obalne straže niti se pružaju smjernice za tumačenje postojećih uloga, pravila i odgovornosti. Priručnik ne utječe na pravne obveze država članica ili agencija i ne smije se koristiti za promicanje preferiranih aktivnosti dionika.
7. Ovaj priručnik dopunjen je praktičnim informacijama koje uključuju: (a) kataloge usluga, proizvoda, tečajeva osposobljavanja, smjernica i priručnika za najbolju praksu za sve međuagencijske aktivnosti kojima se podupiru funkcije obalne straže u državama članicama; (b) regionalne/međunarodne/nacionalne/bilateralne/multilateralne okvire suradnje i (c) „informativne preglede po zemljama” u kojima se navode pojedinosti o strukturi i organizaciji funkcija obalne straže u državama članicama EU-a i državama EFTA-e.
8. Te bi praktične informacije trebale ažurirati tri agencije uz doprinos nacionalnih tijela u pogledu „informativnih pregleda po državama”. Bit će objavljene na internetskoj platformi kojom upravlja EFCA u bliskoj suradnji s drugim dvjema agencijama i Komisijom.
9. Države članice trebale bi slijediti smjernice, preporuke i najbolju praksu za razmjenu informacija iz priručnika, međusobno surađivati kako bi se „informativni pregledi po zemljama” pravodobno ažurirali te izbjeglo dvostruko izvješćivanje ako su informacije već stavljene na raspolaganje agencijama.
10. Ova je Preporuka upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 20. srpnja 2021.

Za Komisiju
Virginijus SINKEVIČIUS
Član Komisije

PRILOG

1. UVOD

U okviru Europske unije postoji više od 300 civilnih i vojnih tijela nadležnih za obavljanje funkcija obalne straže. Postoji potreba za osiguravanjem prekogranične i međusektorske ⁽¹⁾ suradnje i koordinacije među tim tijelima kako bi se izbjeglo udvostručivanje i preklapanje aktivnosti te stvorile sinergije.

U Uniji i Europskom gospodarskom prostoru, Europska agencija za kontrolu ribarstva (EFCA), Europska agencija za pomorsku sigurnost (EMSA) i Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu (Frontex) podupiru nacionalna nadležna tijela u obavljanju funkcija obalne straže. Kako bi se ta potpora pružila na nacionalnoj razini i razini Unije te, prema potrebi, na međunarodnoj razini, uredbe o osnivanju svake od triju agencija izmijenjene su 2016. zajedničkim člankom o europskoj suradnji u pogledu funkcija obalne straže ⁽²⁾. Zajedničkim člankom utvrđuje se sljedećih pet područja suradnje:

1. dijeljenje, objedinjavanje i analiza informacija dostupnih u sustavima izvješćivanja s brodova i drugim informacijskim sustavima kojima te agencije upravljaju ili im mogu pristupiti, u skladu sa svojim pravnim osnovama i ne dovodeći u pitanje vlasništvo država članica nad podacima;
2. pružanje usluga nadzora i komunikacije na temelju najsuvremenije tehnologije, uključujući infrastrukturu u svemiru i zemaljsku infrastrukturu te senzore postavljene na bilo koju vrstu platforme;
3. izgradnja kapaciteta kroz izradu smjernica i preporuka te uspostavu najboljih praksi, kao i kroz osposobljavanje i razmjenu osoblja;
4. unapređenje razmjene informacija i suradnje u pogledu funkcija obalne straže, među ostalim analizom operativnih izazova i novih rizika u području pomorstva;
5. dijeljenje kapaciteta kroz planiranje i provedbu višenamjenskih operacija te dijeljenje sredstava i drugih sposobnosti, u mjeri u kojoj te agencije koordiniraju te aktivnosti i u kojoj su s njima suglasna nadležna tijela dotičnih država članica.

U zajedničkom članku izmijenjenih uredbi o osnivanju triju agencija predviđena je i izrada „Praktičnog priručnika” za europsku suradnju u pogledu funkcija obalne straže, kako je opisano u nastavku:

„Komisija u bliskoj suradnji s državama članicama, Europskom agencijom za pomorsku sigurnost, Agencijom za europsku graničnu i obalnu stražu i Europskom agencijom za kontrolu ribarstva stavlja na raspolaganje praktični priručnik o europskoj suradnji u pogledu funkcija obalne straže. Taj priručnik sadržava smjernice, preporuke i najbolje prakse za razmjenu informacija. Komisija donosi priručnik u obliku preporuke.”

Priručnik u jednom dokumentu sadržava transparentni popis usluga i informacija dostupnih putem triju agencija Unije. Njime se stoga pridonosi stvaranju sinergija i izbjegava udvostručivanje i preklapanje aktivnosti u okviru suradnje između država članica i agencija.

2. KONTEKST

Koncept priručnika prvo je osmislila Europska komisija u dokumentu za raspravu predstavljenom na prvom godišnjem događanju europske obalne straže (AECGE) u Španjolskoj u travnju 2018. Države članice zatim su, putem upravnih odbora svake od agencija, imenovale stručnjake koji će pomoći u izradi priručnika. Istodobno je uspostavljena mala međuagencijska radna skupina koja je priredila prvo izdanje.

Projekt je pokrenut na uvodnoj radionici u Lisabonu, koju je 29. siječnja 2019. organizirala EMSA, a na kojoj su prisustvovali stručnjaci država članica. Prije radionice međuagencijska radna skupina pripremila je dokument za raspravu, koji je odobrila Komisija, a zatim ga je prosljedila sudionicima radionice. Države članice Unije i države Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA) imenovale su 43 stručnjaka koja su sudjelovala u izradi nacрта. Komisiju su na radionici predstavljale Glavna uprava za migracije i unutarnje poslove (GU HOME), Glavna uprava za pomorstvo i ribarstvo (GU MARE) i Glavna uprava za mobilnost i promet (GU MOVE).

⁽¹⁾ Pojam „međusektorski” odnosi se na uključivanje funkcija obalne straže u nadležnosti najmanje dviju agencija Europske unije (na primjer, ribarstvo i granična kontrola).

⁽²⁾ Članak 8. stavak 3. Uredbe (EU) 2019/473; članak 69. stavak 3. Uredbe (EU) 2019/1896; članak 2.b stavak 3. Uredbe (EZ) 1406/2002 (pročišćena verzija od 6. listopada 2016.).

U dokumentu za raspravu predložena su tri glavna elementa priručnika:

- (a) katalozi usluga, proizvoda, tečajeva osposobljavanja, smjernica za najbolju praksu i vodiča za provedbu svih međuagencijskih aktivnosti kojima se podupiru funkcije obalne straže u državama članicama;
- (b) okviri za regionalnu suradnju; i
- (c) „informativni pregledi po zemljama” koji pružaju pojedinosti o strukturi i organizaciji funkcija obalne straže.

Taj pristup sadržaju priručnika načelno su poduprli predstavnici država članica i Komisija. Poslužio je kao temelj za proces izrade i kontinuirani dijalog sa stručnjacima država članica.

2.1. Korisnici

Ovaj je priručnik prvenstveno namijenjen nacionalnim tijelima nadležnima za svaku pojedinu funkciju obalne straže u svakoj državi članici. Priručnikom se nastoji pružiti potpora nacionalnim tijelima nadležnima za planiranje i koordinaciju aktivnosti, koja moraju znati i razumjeti kako su njihovi partneri organizirani te koje usluge i kakvu vrstu suradnje pružaju.

2.2. Ciljevi

Ciljevi su ovog priručnika sljedeći:

- (a) opisati sve međusektorske usluge dostupne putem agencija i pružiti smjernice državama članicama i agencijama o načinu pristupa tim uslugama;
- (b) dati pregled prilika za osposobljavanje i priručnika koje su agencije izradile te upute o tome kako im pristupiti;
- (c) pružiti pregled postojećih mehanizama suradnje s tijelima koja imaju funkciju obalne straže koji se odnose na praktičan rad država članica;
- (d) pružiti državama članicama informativne preglede s popisom nacionalnih tijela uključenih u funkcije obalne straže, uključujući njihova kontaktna mjesta.

Priručnik je izrađen kao praktični vodič i sadržava upućivanja na primjere najbolje prakse za krajnje korisnike. Njime se ne nastoje obuhvatiti sve dostupne usluge, već mu je cilj opisati te usluge i, prema potrebi, pružiti upute državama članicama i agencijama o tome kako im pristupiti. Katalozi i informativni pregledi, koji dopunjuju priručnik, mogu se s vremenom mijenjati kako bi se uzele u obzir sve regulatorne promjene ili promjene u međuagencijskoj suradnji i suradnji između država članica.

Priručnikom su obuhvaćene postojeće aktivnosti u području funkcija obalne straže te on predstavlja ulaznu točku za nacionalna tijela država članica za dobivanje prethodno navedenih podataka. Priručnik nema učinak na zakonske mandate/obveze država članica ili agencija i ne bi se trebao koristiti za promicanje ambicioznih aktivnosti dionika (tj. nije „popis želja” za potencijalne aktivnosti).

Na nacionalnoj se razini upućuje na sve subjekte, uključujući one koji možda neće biti zastupljeni u okviru EFCA-e, EMSA-e ili Frontexa, tj. na mornarice ili carinska tijela.

2.3. Područje primjene priručnika

Priručnik ima sljedeća obilježja:

- (a) obuhvaća pet područja međuagencijske suradnje;
- (b) uglavnom je ograničen na međusektorske teme;
- (c) obuhvaća teme koje se odnose na jednu funkciju i koje mogu pripadati nadležnosti najmanje dviju agencija (npr. pomorski nadzor);
- (d) obuhvaća države članice Unije i države EFTA-e;
- (e) uključuje doprinose država članica u obliku informativnih pregleda, uključujući utvrđivanje postojećih mehanizama regionalne i međunarodne suradnje;
- (f) uključuje sve subjekte (civilne ili vojne) koji su nadležni za obavljanje funkcija obalne straže (npr. obuhvatit će se mornarica države članice koja obavlja funkciju obalne straže).

Napominjemo da priručnik ne obuhvaća funkcije obalne straže koje nisu u nadležnosti agencija.

2.4. Sadržaj priručnika

Priručnik, dopunjen katalogima i informativnim pregledima, sastoji se od elemenata opisanih u nastavku.

- (a) Katalogom usluga obuhvaćene su međuagencijske usluge koje su trenutačno dostupne dionicima država članica i koje podupiru obavljanje zadaća obalne straže.
- (b) Katalog osposobljavanja sastavni je dio aktivnosti agencija za izgradnju kapaciteta, obuhvaća sve tečajeve osposobljavanja koje pružaju tri agencije (u svim područjima pomorstva) koji su trenutačno dostupni dionicima iz država članica. Tečajeve organiziraju jedna agencija ili zajednički dvije ili tri agencije.
- (c) Katalogom smjernica i vodiča za najbolju praksu nastoje se obuhvatiti sve smjernice i vodiči za najbolju praksu koje tri agencije stavljaju na raspolaganje dionicima. Te smjernice i priručnike za najbolju praksu pružaju jedna agencija ili zajednički dvije ili tri agencije. Osim toga, postoji nekoliko davno uspostavljenih regionalnih mehanizama suradnje unutar i izvan Europe u kojima sudjeluju dionici iz Unije. Unutar tih mehanizama izrađene su brojne smjernice i vodiči za najbolju praksu koji se smatraju relevantnima za priručnik, a odgovarajuća upućivanja uključena su u katalog vodiča.
- (d) Odjeljak o regionalnoj/međunarodnoj/bilateralnoj/multilateralnoj suradnji sadržava reprezentativan uzorak nekih mehanizama koordinacije i suradnje koji postoje u Europi i šire u cijelom nizu funkcija obalne straže. Posebni odjeljak (dostupan putem posebne internetske platforme) obuhvaća velik broj tih mehanizama, a svaki od njih povezan je s informativnim pregledima po zemljama (vidjeti u nastavku). Time se svakoj zemlji omogućuje da navede sudjeluje li u pojedinom mehanizmu.
- (e) Cilj je informativnih pregleda po zemljama utvrditi koja je organizacija uključena u koju funkciju obalne straže u svakoj pojedinoj zemlji. Predložak za informativne preglede izrađen je u dogovoru sa stručnjacima koje su imenovali upravni odbori agencija, a predloške su potom ispunile pojedinačne zemlje.

3. FUNKCIJE OBALNE STRAŽE I PODRUČJA MEĐUAGENCIJSKE SURADNJE

3.1. Područje primjene

Za potrebe priručnika funkcijama obalne straže (CGF) smatraju se one funkcije na koje obično upućuju tri agencije. Popis funkcija izvorno je izradio Europski forum o funkcijama obalne straže (ECGFF) i one su sljedeće (redoslijed nije određen prema prioritetu):

- (a) pomorska sigurnost, uključujući upravljanje prometom brodova;
- (b) usluge pomoći na moru i pri pomorskim nesrećama;
- (c) inspekcija i kontrola ribolovnih aktivnosti;
- (d) kontrola morskih granica;
- (e) zaštita morskog okoliša i odgovor na onečišćenja;
- (f) sprečavanje i suzbijanje nezakonite trgovine i krijumčarenja te s tim povezana provedba pomorskog prava;
- (g) traganje i spašavanje na moru;
- (h) praćenje i nadzor pomorskog prometa;
- (i) pomorske carinske aktivnosti;
- (j) odgovaranje na pomorske nesreće i katastrofe;
- (k) pomorska sigurnost te sigurnosna zaštita brodova i luka.

3.2. Međuagencijska suradnja

Kao dio europskog paketa za granice i obalnu stražu koji je Unija donijela u rujnu 2016. uredbe o osnivanju triju agencija izmijenjene su kako bi se uključila njihova međusobna suradnja radi podupiranja nacionalnih tijela koja obavljaju funkcije obalne straže. To je učinjeno kako bi se poboljšale djelotvornost i učinkovitost potpore koju EFCA, EMSA i Frontex pružaju svojim dionicima.

Izmijenjene uredbe pružaju i izričit pravni temelj za udruživanje snaga i usmjeravanje aktivnosti triju agencija radi bolje informiranosti o stanju u pomorstvu i odgovora na njega te pružanja prilagođenih usluga nacionalnim tijelima koja obavljaju funkcije obalne straže.

Mandat izričito definira pet područja suradnje, kako je navedeno u odjeljku 1. ovog dokumenta, ali suzakonodavci prepuštaju agencijama da definiraju kako će se ta suradnja odvijati u praksi te da sklope formalni radni dogovor. Taj radni dogovor odobrio je upravni odbor Frontexa te upravni odbori EFCA-e i EMSA-e.

Tada su tri agencije zajednički izradile tripartitni radni dogovor, a odobrila su ga njihova upravljačka tijela te je stupio na snagu u ožujku 2017., a produljen je u ožujku 2021. U tom radnom dogovoru predviđeno je uspostavljanje upravljačkog odbora za upravljanje međuagencijskom suradnjom u pet područja koja su definirali suzakonodavci.

Upravljački odbor odobrava, prije 1. rujna svake godine, godišnji strateški plan za provedbu tripartitnog radnog dogovora. Zatim se plan podnosi upravnim tijelima EFCA-e, EMSA-e i Frontexa kako bi ga ta tijela donijela i uključila u jedinstvene programske dokumente triju agencija.

U godišnjem strateškom planu iznose se prioriteti razvrstani u pet područja suradnje. On je osnova za godišnje planove provedbe, kojima se detaljno definiraju aktivnosti koje će svaka agencija provoditi u okviru suradnje obalne straže u određenoj godini.

Štoviše, 2017. dogovoreno je da AECGE organizira agencija koja trenutačno predsjedava upravljačkim odborom tripartitnog radnog dogovora. Cilj je AECGE-a savjetovanje s nacionalnim tijelima koja obavljaju funkcije obalne straže i ostalim partnerima iz Unije i međunarodnim partnerima o aktivnostima suradnje triju agencija.

3.3. Sporazumi na razini službi

Među trima agencijama već postoji niz sporazuma na razini službi. Ti sporazumi na razini službi odnose se na svakodnevnu operativnu potporu pri obavljanju funkcija obalne straže.

Popis sporazuma na razini službi među trima agencijama od svibnja 2020.:

- (a) sporazum na razini službi između EFCA-e i EMSA-e koji je uspostavljen 2012. i otad se redovito produljuje i proširuje. Trenutačno se automatski produljuje svake godine i obuhvaća pružanje posebnih integriranih pomorskih usluga koje EMSA pruža EFCA-i i mehanizme za upotrebu plovila EMSA-e za aktivnosti EFCA-e. U okviru sporazuma EFCA-i se ujedno omogućuje korištenje daljinski upravljanih zrakoplovnih sustava (RPAS) EMSA-e za aktivnosti praćenja i kontrole ribarstva te suradnju pri uklanjanju onečišćenja;
- (b) sporazum na razini službi između EFCA-e i Frontexa koji je uspostavljen 2013. i otad se redovito produljuje i proširuje. Trenutačno se primjenjuje na neodređeno vrijeme i obuhvaća pružanje posebnih pomorskih usluga EMSA-e kojima se podupire provedba EUROSUR-a za Frontex i mehanizam putem kojeg Frontex koristi usluge sustava RPAS EMSA-e za aktivnosti granične kontrole;
- (c) sporazum na razini službi između EFCA-e i Frontexa za pružanje usluga potpore aktivnostima EFCA-e, uključujući usluge nadzora iz zraka i korištenje odobalnih ophodnih plovila (OPV). Sporazum se automatski produljuje na godišnjoj osnovi;
- (d) sporazum na razini službi između EFCA-e i Frontexa za pružanje usluga nadzora granica u okviru EUROSUR-a. Automatski se obnavlja na godišnjoj osnovi te se redovito ažurira i mijenja.

4. KATALOG USLUGA

U katalogu usluga navode se usluge koje su dostupne državama članicama i trima agencijama, a koje uključuju sudjelovanje dviju ili više agencija u njihovu pružanju.

Budući da funkcije obalne straže podrazumijevaju aktivnosti „nakon incidenata” ⁽³⁾ i/ili aktivnosti „utemeljene na praćenju” ⁽⁴⁾, tri agencije razvijaju usluge za potporu takvim djelovanjima.

⁽³⁾ Aktivnosti „nakon incidenata”: nadležna tijela u pripravnosti su kako bi odgovorila na *ad hoc* situacije kad se to od njih zatraži, npr. slučajevi traganja i spašavanja.

⁽⁴⁾ Aktivnosti „utemeljene na praćenju”: nadležna tijela stalno patroliraju i nadziru morske bazene kako bi otkrila moguća nezakonita djelovanja, npr. nezakonite ribolovne aktivnosti ili plovila koja se upotrebljavaju za krijumčarenje ili nezakonita ispuštanja nafte.

Popis usluga i informacije o tome tko može pristupiti tim uslugama te pojedinosti o tome kako to učiniti nalaze se na pratećoj internetskoj platformi. Opisi glavnih skupova podataka koji se upotrebljavaju za pružanje tih usluga mogu se pronaći u nastavku.

Usluga se može sastojati od niza skupova podataka, povezanih baza podataka, platformi i alata. U okviru nje mogu se kombinirati postupci koji uključuju prikupljanje, upravljanje, iskorištavanje i vizualizaciju podataka.

4.1. Pozicije i značajke plovila te povezani podaci

Za pružanje tih usluga upotrebljavaju se različiti izvori podataka. Na primjer, usluge EMSA-e temelje se na naprednoj obradi podataka, pri čemu se upotrebljavaju podaci dostupni izravno putem pomorskih aplikacija te agencije ili iz vanjskih izvora. Ovisno o korisniku različite kombinacije podataka mogu se prenositi izravno u nacionalne sustave, prikazati na grafičkom sučelju prilagođenom korisniku i dostaviti na mobilne uređaje. Podaci se dijele u skladu s utvrđenim pravima pristupa.

U nastavku su opisani neki od glavnih izvora podataka:

(a) zemaljski sustav automatske identifikacije

Zemaljski sustav automatske identifikacije (T-AIS) pomorski je sustav za emitiranje koji se temelji na prijenosu visokofrekventnih radio signala. Brodovi šalju izvješća koja sadržavaju podatke o identitetu broda, njegovoj poziciji i smjeru te informacije o teretu koji prevoze. U Europi se razmjena poruka AIS-a provodi putem sustava SafeSeaNet (SSN);

(b) sustav Unije za razmjenu pomorskih informacija (SafeSeaNet)

Sustav Unije za razmjenu pomorskih informacija (SSN) ^(*) međusektorski je i prekogranični sustav za dijeljenje i razmjenu informacija koji omogućuje integrirane pomorske usluge radi pomorske sigurnosti, sigurnosne zaštite u lukama i na moru, zaštite morskog okoliša te učinkovitosti pomorskog prometa i pomorskog prijevoza, kao i svjesnost o stanju na moru i pomorski nadzor; sustav povezuje pomorska tijela iz cijele Europe putem mreže za razmjenu pomorskih podataka. SSN uključuje informacije o plovilima iz AIS-a, sustava obveznog izvješćivanja (MRS), podatke o pristajanju brodova u lukama, opasnim i onečišćujućim teretima, sigurnosti, otpadu i ostacima tereta te informacije o sigurnosnim incidentima.

EMSA je odgovorna za razvoj, upravljanje i održavanje središnjeg sustava SSN te pruža operativnu podršku korisnicima;

(c) satelitski AIS

Sateliti također mogu primiti poruke o poziciji AIS-a. Razmjena informacija iz AIS-a putem satelita preko komercijalnih pružatelja usluga povećala je geografski doseg praćenja brodova; ako se primjenjuje taj postupak, podaci se dostavljaju za manje od sat vremena.

Podaci iz satelitskog AIS-a dostupni putem EMSA-e, koje ona potom dijeli s EFCA-om i Frontexom, imaju globalnu pokrivenost;

(d) identifikacija i praćenja brodova na velikoj udaljenosti

Identifikacija i praćenja brodova na velikoj udaljenosti (LRIT) globalni je sustav za identifikaciju i praćenje brodova koji se temelji na satelitskim komunikacijama. Na temelju propisa Međunarodne pomorske organizacije (IMO), putnički brodovi, teretni brodovi (bruto tonaža od 300 i više) i pokretna postrojenja za odobalno bušenje koji sudjeluju u međunarodnoj plovidbi šalju obvezna izvješća o poziciji svakih šest sati. EMSA upravlja zajedničkim podatkovnim centrom (CDC) LRIT putem kojeg korisnici „zemalja sudionica CDC-a EU LRIT” mogu pristupiti informacijama iz sustava LRIT o brodovima koji plove pod njihovim zastavama u cijelom svijetu.

Države članice primaju obvezna izvješća o poziciji bez plaćanja ikakve naknade jer povezane troškove plaća EMSA iz proračuna Unije. Uspostavljen je mehanizam na temelju kojeg države članice mogu odlučiti razmjenjivati podatke o brodovima koji plove pod njihovom zastavom s drugim državama članicama bez naknade.

^(*) Direktivom 2002/59/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2002. o uspostavi sustava nadzora plovidbe i informacijskog sustava Zajednice i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 93/75/EEZ (SL L 208, 5.8.2002., str. 10.) (kasnije izmijenjena) uspostavljen je sustav nadzora plovidbe i informacijskog sustava Zajednice „s ciljem jačanja sigurnosti i učinkovitosti pomorskog prometa, poboljšanja odziva nadležnih tijela u slučaju nesreća, nezgoda ili potencijalno opasnih situacija na moru, uključujući postupke traženja i spašavanja te doprinosa sprječavanju i otkrivanju onečišćenja s brodova”.

Osim toga, korisnici iz „zemalja sudionica CDC-a EU LIRIT” mogu na zahtjev, ali uz naknadu, dobiti podatke o plovilima koja uplovljavaju u vode Unije ili plove unutar 1 000 nautičkih milja od voda Unije;

(e) središnje referentne baze pomorskih podataka EMSA-e

EMSA upravlja brojnim središnjim bazama pomorskih podataka. Trenutačno su osobito aktualne (i povezane s europskim okruženjem jedinstvenog pomorskog sučelja, EMSWe) središnja baza podataka o organizacijama (COD), središnja baza podataka Hazmat (CHD) i središnja baza podataka o brodovima (CSD).

U COD-u se pohranjuju informacije o javnim organizacijama, kao što su lokalna i nacionalna tijela uključena u ekosustav SafeSeaNet. Prvobitna svrha COD-a bila je da bude baza podataka o infrastrukturi na kopnu za nadzor plovidbe (STMID), kojom se pojednostavnjuje i olakšava razmjena informacija o tijelima i obalnim postajama koje su države članice odredile na temelju članka 22. Direktive 2002/59/EZ o uspostavi sustava nadzora plovidbe i informacijskog sustava Zajednice.

CSD se može koristiti za unakrsnu provjeru podataka o identitetu broda (identifikacijski broj IMO ili broj MMSI, naziv, pozivni znak i zastava) koji su pohranjeni u nacionalnim bazama podataka brodova ili koje dostavljaju stranke koje izvješćuju. Dostupni su i podaci o brodu (npr. tonaža, duljina, širina) ako relevantni dionici dostave te pojedinosti. CSD je smješten u okviru EMSA-e i pruža zajedničku uslugu za interne korisnike EMSA-e i sve države članice.

Glavni je cilj CHD-a poboljšati kvalitetu izvješćivanja o opasnim i onečišćujućim teretima u sustavu SafeSeaNet. Uključuje potpun popis svih opasnih i onečišćujućih tereta koji se moraju prijaviti na temelju Direktive 2002/59/EZ o uspostavi sustava nadzora plovidbe i informacijskog sustava Zajednice, kako je izmijenjena ⁽⁶⁾. U okviru CHD-a moguć je i pristup bazi podataka o kemijskim tvarima u moru (MAR-CIS) koja sadržava informacije o povezanim opasnostima i rizicima od opasnih proizvoda i proizvoda koji onečišćuju okoliš. CHD je dostupan tijelima država članica, industriji i široj javnosti;

(f) podaci i informacije koji se odnose na ribarstvo

U okviru planova o zajedničkom korištenju sredstava i u skladu s međunarodnim obvezama, EFCA od nadležnih tijela država članica i međunarodnih organizacija prima niz podataka i usluga povezanih s ribolovom:

— sustav za praćenje plovila

Sustav za praćenje plovila (VMS) satelitski je sustav za praćenje koji redovito dostavlja podatke tijelima države zastave nadležnima za ribarstvo o lokaciji, tijeku i brzini ribarskih plovila. U Uniji je upotreba tog sustava obavezna za ribarska plovila čija ukupna duljina iznosi 12 ili više metara ⁽⁷⁾.

Ribarski brodovi opremljeni su terminalom koji je zaštićen od neovlaštenog rukovanja. Taj terminal putem satelita prima podatke o poziciji globalnih navigacijskih satelitskih sustava (GNSS), a zatim putem satelita šalje podatke iz sustava VMS, obično svaki sat ili svaka dva sata (najviše), u zemaljsku stanicu (LES) radi daljnjeg prijenosa odgovarajućem centru za praćenje ribarstva. Sustav je projektiran za potpuno automatski rad i nije potreban ručni unos.

VMS se upotrebljava kako bi se provjerilo podudaraju li se pozicija ribarskog plovila u gotovo stvarnom vremenu i povijesne pozicije s evidencijom o ulovu kako bi se poduprla provedba zakonodavstva o nezakonitom, neprijavljenom i nereguliranom ribolovu (ribolov NNN) i pomoglo u obavljanju funkcija obalne straže. U okviru plana o zajedničkom korištenju sredstava EFCA prima podatke iz sustava VMS od svih država članica Unije koje sudjeluju u svakom pojedinom planu o zajedničkom korištenju sredstava. Države članice EFCA-i šalju i podatke iz sustava VMS koje su primile od plovila trećih zemalja koja imaju odobrenje za ribolov u njihovim vodama.

Budući da EFCA koordinira i planove o zajedničkom korištenju sredstava u međunarodnim vodama, organizacije za upravljanje ribarstvom šalju podatke u sustavu VMS EFCA-e s ribarskih plovila trećih zemalja koja provode ribolovne aktivnosti u tim područjima;

⁽⁶⁾ Direktiva 2002/59/EZ.

⁽⁷⁾ Izuzeća se primjenjuju u skladu s člankom 9. stavkom 5. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1224/2009 od 20. studenoga 2009. o uspostavi sustava kontrole Unije za osiguranje sukladnosti s pravilima zajedničke ribarstvene politike, o izmjeni uredbi (EZ) br. 847/96, (EZ) br. 2371/2002, (EZ) br. 811/2004, (EZ) br. 768/2005, (EZ) br. 2115/2005, (EZ) br. 2166/2005, (EZ) br. 388/2006, (EZ) br. 509/2007, (EZ) br. 676/2007, (EZ) br. 1098/2007, (EZ) br. 1300/2008, (EZ) br. 1342/2008 i o stavljanju izvan snage uredbi (EEZ) br. 2847/93, (EZ) br. 1627/94 i (EZ) br. 1966/2006 (SL L 343, 22.12.2009., str. 1.).

— elektronički sustav za bilježenje i izvješćivanje

Elektronički sustav za bilježenje i izvješćivanje (ERS) upotrebljava se za automatsku razmjenu podataka o ribolovnim aktivnostima. Ribarska plovila dostavljaju te podatke nacionalnim tijelima države zastave i razmjenjuju se između države zastave i drugih stranaka (obalna država, država koja provodi kontrolu, EFCA) putem sustava ERS uz primjenu standardnog formata i protokola. Sustav ERS upotrebljava se za izradu Unijinih očevidnika o ribolovu (uključujući izvješća o ulovu i iskrajne deklaracije itd.), a EFCA prima podatke za unaprijed utvrđen popis plovila.

4.2. Izvori koji se temelje na promatranju Zemlje

- (a) Usluga pomorskog nadzora programa Copernicus
- (b) Satelitske snimke snimljene radarom sa sintetičkim otvorom (SAR)

SAR senzori koriste mikrovalne frekvencije za dohvaćanje mjerenja povratnog raspršivanja radarskog signala od otkrivene površine koja se nalazi ispod (more ili kopno). Slike se mogu dobiti bez obzira na vremenske uvjete i naoblaku te u bilo koje doba dana ili noći.

Snimke oceana snimljene SAR-om uvelike ovise o hrapavosti površine uzrokovanoj izloženosti vjetru na moru. Mjerenjem visine valova dobivaju se snimke na kojim su prikazani oblici koji se razlikuju od pozadine; na primjer, plovila i drugi umjetni objekti prikazani su kao svijetle točke, dok su izlivanja nafte ili područja sa slabim vjetrom prikazani kao tamni oblici.

- (c) Optičke satelitske snimke

Optičke snimke mogu pružiti obilje informacija u različitim spektralnim područjima. Te je snimke jednostavnije tumačiti i identificirati predmete na njima zbog kombinacije crveno-zeleno-plavih (engl. Red-Green-Blue, RGB) frekvencija i većeg kontrasta, iako je postupak izrazito ovisan o sunčevoj svjetlosti i vremenskim uvjetima. Optički senzori ne mogu snimati snimke tijekom noći ili ako je oblačno.

- (d) Usluga praćenja morskog okoliša programa Copernicus ^(*)
- (e) Satelitski proizvodi u području oceanografije

Neki sateliti Sentinel namijenjeni su praćenju oceana s pomoću instrumenata kao što su visinomjeri, radiometri i optički instrumenti s posebnim spektralnim područjima. Te tri vrste senzora (na plovilu, npr. Sentinel3, Sentinel6) pružaju referentno promatranje za prikupljanje svih informacija o stanju i fizikalnim uvjetima oceana za izradu oceanografskih prognoza: struje, valovi, razina mora, morski led, temperatura, slanost. U kombinaciji s brojnim drugim izvorima optičkih snimki oni omogućuju i promatranja biogeokemijskih ciklusa u moru (među ostalim za povezane prognoze).

4.3. Izvori podataka sa zračnih platformi

- (a) Daljinski upravljani zrakoplovni sustavi

Usluge daljinski upravljanih zrakoplovnih sustava podupiru tijela koja obavljaju funkcije obalne straže i tako pomažu u provedbi operacija pomorskog nadzora koje provode države članice i agencije Unije, kao što su:

- otkrivanje onečišćenja mora i praćenje emisija,
- otkrivanje nezakonitog ribolova, trgovine drogom i nezakonitog useljavanja,
- podupiranje operacija uklanjanja onečišćenja mora,
- operacije traganja i spašavanja,
- podupiranje aktivnosti kaznenog progona.

Sustavi RPAS koji se upotrebljavaju kao komplementarni alat u cjelokupnom nadzornom lancu mogu dugo letjeti (više od 10 sati, ovisno o sustavu). To omogućuje praćenje velikih područja, a sustavi RPAS mogu ostati „na licu mjesta” ako je potrebno i preko dana i noći.

Trenutačni portfelj sustava RPAS EMSA-e uključuje sustave za vertikalno polijetanje i slijetanje (VTOL) te sustave RPAS s fiksnim krilima, od kojih se neki koriste satelitskom komunikacijom kako bi omogućili operacije izvan radijskog vidokruga. Sustavi VTOL RPAS posebno su korisni za kontrolu ribarstva, praćenje emisija s brodova (koristeći uređaje

^(*) <http://marine.copernicus.eu/about-us/about-your-copernicus-marine-service/>

za analizu ispušnih plinova (engl. *sniffers*) na brodu) i operacije uklanjanja onečišćenja. Ovisno o najvećoj masi korisnog tereta, sustav RPAS može nositi niz senzora, kao što su optičke i/ili infracrvene videokamere za dnevni/noćni nadzor, infracrveno zračenje (IR) i/ili radarske senzore za brodove ili otkrivanje mrlja od ulja.

Videoprijenosi uživo i podaci prikupljeni putem sustava RPAS distribuiraju se putem internetskog podatkovnog centra sustava RPAS, koji omogućuje pristup s radnog mjesta i/ili na udaljenim lokacijama. Podaci se spajaju s pomorskom snimkom koja je već dostupna integracijom s drugim uslugama pomorskog nadzora.

(b) Izvori sa zrakoplova s posadom

Usluge zrakoplova s posadom omogućuju, među ostalim, praćenje „predgraničnog područja” od interesa u stvarnom vremenu, dok se podaci o nadzoru stavljaju na raspolaganje podnositeljima zahtjeva odmah tijekom operacije.

Videosnimke i informacijske tokove u stvarnom vremenu omogućuju senzori ugrađeni na zračnu platformu i izravno se prenose u prostoriju za praćenje i partnerske koordinacijske centre u Uniji.

Glavni je cilj pružiti potporu nacionalnim tijelima država članica i zemalja pridruženih schengenskom području koja obavljaju funkcije obalne straže, agencijama Unije i subjektima u aktivnostima nadzora i praćenja u određenom području od interesa s naglaskom na „predgranična područja” Unije.

Višenamjenski nadzor iz zraka pomaže korisnicima koji provode sljedeće aktivnosti:

- aktivnosti pomorskog nadzora povezane s funkcijama obalne straže,
- otkrivanje brodova u nevolji tako da pokreću operacije traganja i spašavanja te na zahtjev pružaju dodatne doprinose nacionalnih tijelima za traganje i spašavanje,
- borba protiv nezakonitih migracija i prekograničnog kriminala.

Frontex i EFCA pružaju te usluge na temelju zajedničkog okvirnog međuinstitucijskog ugovora.

4.4. Ostali važni izvori podataka

(a) Meteorološko-oceanografski podaci

Dostupni su različiti meteorološko-oceanografski podaci koji su integrirani u sustave EMSA-e. Skupovi tih podataka opisani su u nastavku.

- Europska mreža nadgledanja i prikupljanja podataka o moru (EMODnet) ⁽⁹⁾ omogućuje pristup podacima s više od 1 500 *in situ* platformi. Informacije su geografski locirane i podijeljene prema vrsti platforme.
- Europska organizacija za iskorištavanje meteoroloških satelita (EUMETSTAT) ⁽¹⁰⁾ omogućuje pristup meteorološkim satelitima koji snimaju oceane i pružaju snimke niske rezolucije, ali u stvarnom vremenu, posebno za usluge predviđanja vremenskih uvjeta i praćenje površina oceana.
- Usluga praćenja morskog okoliša programa Copernicus (CMEMS) sadržava satelitske, vremenske i *in situ* podatke za pružanje operativnih usluga za oceanografsko prognoziranje za plavi ocean (temperatura, struje, razina mora, vjetrovi, valovi), bijeli ocean (više od 10 parametara povezanih s morskim ledom uključujući koncentraciju, debljinu, kretanje i sante leda) i zeleni ocean (npr. klorofil, plankton, optička svojstva, hranjive tvari, proizvodi povezani s ugljikom i kemijski sadržaj kao što su željezo, fosfat, nitrat).
- Usluga praćenja stanja atmosfere programa Copernicus (ECAMS) ⁽¹¹⁾ pruža prognoze o sadržaju sljedećih spojeva u različitim slojevima atmosfere:
 - sumporova dioksida,
 - dušikova dioksida,
 - ugljikova dioksida.

⁽⁹⁾ www.emodnet.eu/what-emodnet

⁽¹⁰⁾ www.eumetsat.int/website/home/AboutUs/WhoWeAre/index.html

⁽¹¹⁾ <https://www.ecmwf.int/en/about/what-we-do/environmental-services/copernicus-atmosphere-monitoring-service>

(b) Dodatne informacije o brodovima i plovidbi

Države članice razmjenjuju i dodatne podatke (o brodovima, plovidbi, inspekcijskim pregledima i drugim povezanim informacijama) putem sustava EMSA-e. To, među ostalim, uključuje: inspekcijske podatke i upozorenja povezana s međunarodnim propisima ili propisima Unije (THETIS, THETIS-EU), izvješća o istragama nesreća (EMCIP), podatke o izdavanju svjedodžbi pomorcima (STCW-IS), odobrenja pomorske opreme (MarED); obavijesti o dolascima u luke i odlascima iz njih, prijevozu opasne robe i izvješća o incidentima (SafeSeaNet).

4.5. Alati za analizu podatka i vizualizaciju

Kao što je već spomenuto, potrebno je iskoristiti i vizualizirati podatke i povezane baze podataka. Neki od povezanih alata i platformi navedeni su u nastavku.

(a) Algoritmi za automatsko praćenje ponašanja (ABM)/usluga prepoznavanja anomalija

ABM-ovi su alati koji se temelje na algoritmima i koji analiziraju pozicije broda kako bi se otkrilo određeno ponašanje broda i upozorilo relevantnog subjekta. Dosad je razvijeno više od 20 algoritama, uključujući algoritme za ulazak u područje interesa, susret dvaju brodova na moru i brod koji se približava obali. Korisnik može izravno odabrati i konfigurirati sve ABM-ove; subjekti automatski primaju obavijesti u stvarnom vremenu putem e-poruke ili grafičkog korisničkog sučelja SafeSeaNet (SEG).

ABM-ove upotrebljava sve veći broj država članica i tijela Unije u različitim operativnim kontekstima, kao što su kontrola ribarstva, granična kontrola, sigurnost, sigurnosna zaštita pomorskog prometa, zaštita obale i okoliša.

ABM-ovi su dostupni državama članicama i EFCA-i putem integriranih pomorskih usluga EMSA-e. Za to se koristi platforma „SEG”. Ti se algoritmi dostavljaju i Frontexu, na temelju veze između dvaju sustava, putem aplikacije za izvješćivanje o zajedničkim operacijama (JORA). Na platformi Frontexa poznati su kao usluga prepoznavanja anomalija.

(b) Proizvodi s dodanom vrijednošću za promatranje Zemlje

Proizvodi s dodanom vrijednošću pomažu korisnicima tako što izvlače posebno vrijedne informacije iz proizvoda osnovnih snimki, čime se nadležnim tijelima omogućuje da brže i učinkovitije analiziraju objekte, oblike ili aktivnosti na moru na višoj razini. Proizvodi s dodanom vrijednošću mogu se pružiti kao najviši sloj izvornog proizvoda satelitske snimke ili kao zasebni sloj informacija, na primjer vektorski sloj, ili kao prognoza ili ponovna analiza/predviđanje klime. Proizvodi s dodanom vrijednošću koji se trenutačno nude korisnicima uključuju:

- otkrivanje plovila,
- otkrivanje oblika,
- otkrivanje aktivnosti,
- otkrivanje izlivanja nafte,
- informacije o vjetru i valovima.

Ti proizvodi s dodanom vrijednošću za promatranje Zemlje dostupni su državama članicama i EFCA-i putem integriranih pomorskih usluga EMSA-e. Oni mogu biti besplatni za države članice i EFCA-u jer se financiranje može pokriti u okviru usluge pomorskog nadzora programa Copernicus uz pomoć usluge praćenja morskog okoliša programa Copernicus ⁽¹²⁾. Mogu se vizualizirati na platformi SEG te se ujedno mogu dostaviti Frontexu, na temelju veze između dvaju sustava putem aplikacije JORA. Na platformi Frontexa poznati su kao usluga otkrivanja plovila (VDS) i usluga za otkrivanje aktivnosti.

(c) Povezivanje sustava za promatranje Zemlje i podataka o plovilima

Podaci o otkrivenim plovilima dobiveni na temelju snimki SAR-a i optičkih snimki povezuju se s podacima o plovidbi (npr. podaci iz sustava AIS, LRIT i VMS). To može dati uvid u to koja plovila u određenom području podnose izvješća, a koja to ne čine. Te su informacije prikazane u dva vektorska sloja:

- VDS je povezan s prijavljenim informacijama o plovilima (plovilo koje otkrije satelit može se usporediti s prijavljenim informacijama o plovilima i tako identificirati), i
- VDS nije povezan s prijavljenim informacijama o plovilima (plovilo koje je otkrio satelit ne može se usporediti s prijavljenim informacijama o plovilima te stoga nije moguća identifikacija plovila).

⁽¹²⁾ <https://marine.copernicus.eu/access-data/myocean-viewer>.

Korisnici će primati samo korelacije prijavljenih informacija o plovilima za koje su im odobrena odgovarajuća prava pristupa.

4.6. Druge platforme za pomorske informacije

Agencije su razvile različite informacijske platforme na temelju potreba svojih posebnih zajednica korisnika i mandata. Te platforme integriraju, u skladu s potrebama i pravima pristupa, neke od prethodno opisanih podataka i alata. Glavne su platforme sljedeće:

- (a) EFCA: sustav integriranih pomorskih usluga EFCA-e pruža cjelovito informiranje o stanju u pomorstvu, posebno prilagođeno kontroli ribarstva, kojim se podupiru aktivnosti kontrole ribarstva u državama članicama. Izrađen je na temelju platforme SEG, koju je razvila EMSA.

Sustav integriranih pomorskih usluga EFCA-e može u stvarnom vremenu integrirati i objediniti skupove podataka o poziciji prikupljene kanalima kao što su izvješća iz VMS-a, zemaljskog i satelitskog sustava AIS, sustava LRIT i VDS te satelitske snimke koje se dostavljaju putem usluge pomorskog nadzora programa Copernicus.

Aplikacija uključuje širok raspon funkcija i referentnih skupova podataka te može ispunjavati posebne zadaće kontrole ribarstva. Te se zadaće kreću u rasponu od praćenja ribolovnih aktivnosti u vodama Unije i vodama regionalnih organizacija za upravljanje ribarstvom (RFMO) do pružanja pouzdanog izvora povijesnih podataka o kretanju plovila u cijelom svijeta (nije ograničeno na ribarska plovila) za provjeru certifikata o ulovu za potrebe borbe protiv ribolova NNN (Uredba o ribolovu NNN ⁽¹³⁾).

Osim toga, integracija informacija povezanih s ribarstvom o pomorskim granicama i ribolovnim područjima te, što je još važnije, o posebnim atributima ribolovnih aktivnosti ribarskih plovila, kao što su vrste plovila i alata prema klasifikaciji Organizacije za hranu i poljoprivredu (FAO), vanjske oznake iz registra ribolovne flote Zajednice (CFR) i informacije o odobrenjima za ribolov, omogućuju napredne funkcije filtriranja i pretraživanja. Brojne funkcije uključuju:

— pametno i napredno pretraživanje:

pametno pretraživanje plovila u stvarnom vremenu, koristeći različite identifikacijske podatke. Napredno pretraživanje šireg skupa atributa (tj. vrste alata, identifikacijski podaci Međunarodne komisije za očuvanje atlantske tune) koji omogućuju pristup povijesnim pozicijama,

— pojedinačno i višestruko praćenje:

moguće je izraditi zapise o praćenju u stvarnom vremenu i/ili povijesne zapise za jedno i više plovila.

Visokofrekventni podaci o pozicijama i kapacitet za spajanje različitih izvora podataka o pozicijama omogućuju sveobuhvatno praćenje aktivnosti (tj. prekrcaj i ribolovne aktivnosti, praćenje pristupa),

— automatizirano praćenje ponašanja:

upozorenja alata ABM temelje se na specifičnim algoritmima definiranim u skladu s operativnim potrebama. ABM-ovi su posebno korisni za otkrivanje plovila koja ulaze u područja zabrane ribolova (tj. RTC-ove) ili određena ponašanja (npr. prekrcaj),

— izvoz i učitavanje:

rezultati upita kao što su praćenje, pretraživanja plovila i upozorenja alata ABM mogu se izvoziti u različitim formatima. Pozicije plovila i datoteke područja mogu se uvesti i povezati s postojećim plovilima;

- (b) EMSA: SEG je za većinu zajednica korisnika glavna platforma za vizualizaciju sustava SafeSeaNet i integriranih pomorskih usluga, uključujući automatizirano praćenje ponašanja. Integriranim pomorskim uslugama može se pristupiti putem internetskog grafičkog korisničkog sučelja platforme SEG, koje je dostupno na stolnim, prijenosnim i mobilnim uređajima (putem aplikacije za integrirane pomorske usluge). Te su usluge dostupne i na sučeljima za povezivanje između dvaju sustava, koja korisnicima omogućuju pregled integriranih podataka o vlastitim sustavima i primanje upozorenja za određene unaprijed utvrđene slučajeve nadzora.

⁽¹³⁾ Uredba Vijeća (EZ) br. 1005/2008 od 29. rujna 2008. o uspostavi sustava Zajednice za sprečavanje nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova, odvratanje od njega i njegovo zaustavljanje, o izmjeni uredaba (EEZ) br. 2847/93, (EZ) br. 1936/2001 i (EZ) br. 601/2004 i o stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 1093/94 i (EZ) br. 1447/1999 (SL L 286, 29.10.2008., str. 1.).

— Platforma SEG:

platforma SEG integrira i objedinjuje mnoge različite vrste podataka, uključujući podatke koje je dostavio krajnji korisnik kako bi se pružila potpuna i ažurirana slika stanja u pomorstvu. Na taj se način pruža usluga posebno prilagođena potrebama korisnika, a podaci se mogu jednostavno i selektivno dijeliti na temelju skupa jedinstvenih sposobnosti.

— Izvori podataka:

podaci se povlače iz: sustava za praćenje plovila (zemaljski AIS, LRIT i VMS), globalnog emitiranja satelitskog sustava AIS, snimki satelita za promatranja Zemlje i s njima povezanih proizvoda, poboljšane značajke traganja i spašavanja (E-SARSURPIC), dodatnih informacije o brodovima i plovidbi (opasni materijali, luka, otpad, sigurnosna zaštita i incidenti), nautičkih karti i meteorološko-oceanografskih podataka. Za dodatne pojedinosti vidjeti odjeljke 4.1., 4.2. i 4.3.

— Podaci za različite funkcije:

integrirane pomorske usluge pružaju se svim pomorskim tijelima i odgovaraju potrebama korisnika iz različitih tijela koja obavljaju različite funkcije. Korisnici za potrebe misija na moru mogu razmjenjivati relevantne informacije koje se odnose na pojedine funkcije s drugim nacionalnim, regionalnim i međunarodnim tijelima.

— Korisnički podaci:

korisnici mogu dostaviti i vlastite podatke, koji se mogu povezati s drugim podacima, a zatim se vratiti njima i onima s kojima ih oni žele podijeliti.

— Razina i geografska pokrivenost:

različite razine pojedinosti mogu se podijeliti na različitim geografskim razinama (nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj). Korisnici mogu odabrati opći pregled ili posebne podatke koji obuhvaćaju njihova područja najvećeg interesa. Mogu i pretraživati određeno razdoblje u prošlosti i to čak do 36 mjeseci unatrag.

— Upravljanje pravima pristupa:

pravila dijeljenja podataka utvrđuju vlasnici podataka i informacija u skladu sa složenim okruženjima upravljanja pravima pristupa.

— Automatizirano praćenje ponašanja:

sustav ABM koji se temelji na algoritmu analizira pozicije broda kako bi se otkrilo njegovo neuobičajeno i specifično ponašanje. Korisnici se automatski i u stvarnom vremenu upozoravaju ako se otkriju određeni obrasci ponašanja.

Osim toga, glavna platforma za upravljanje proizvodima dobivenima promatranjem Zemlje jest podatkovni centar za promatranje Zemlje. Glavna je platforma za operativne podatke sustava RPAS podatkovni centar sustava RPAS;

(c) Frontex:

— EUROSUR:

u skladu s Uredbom (EU) 2019/1896 o europskoj graničnoj i obalnoj straži, Europski sustav nadzora granica (EUROSUR) okvir je za razmjenu informacija i suradnju između europske granične i obalne straži pri obavljanju zadaća upravljanja granicama. Sastoji se od nekoliko elemenata, među kojima su različite EUROSUR-ove usluge spajanja (EFS), koje pridonose izradi europske slike stanja (ESP) i podupiru države članice u definiranju njihovih nacionalnih slika stanja (NSP). Temelje se na zajedničkoj primjeni alata za nadzor i međuagencijskoj suradnji na razini Unije, uključujući pružanje sigurnosnih usluga programa Copernicus (usluga nadzora granica programa Copernicus).

EFS prikuplja podatke iz različitih izvora podataka i platformi te ih integrira i objedinjuje u prilagođene informacijske usluge povezane s europskim integriranim upravljanjem granicama. Te se usluge zatim pružaju nadležnim tijelima i drugim partnerima u državama članicama Unije i zemljama pridruženima schengenskom području,

— JORA:

u okviru EUROSUR-a aplikacija za izvješćivanje o zajedničkim operacijama upotrebljava se za upravljanje protokom podataka i razmjenu osjetljivih i neosjetljivih nepovjerljivih podataka između Frontexa i njegovih unutarnjih i vanjskih dionika.

Frontex je u siječnju 2011. uveo aplikaciju JORA kao internetsko rješenje za razmjenu operativnih informacija i ona se otad kontinuirano razvija, a tijekom godina postupno su joj se dodavale nove funkcije. Sada je to najsuvremenije rješenje za razmjenu informacija, uključujući operativnu statistiku i osobne podatke, te korisnicima sustava pruža različite EUROSUR-ove usluge spajanja. Preko aplikacije JORA prikupljeno je više od pola milijuna izvješća, što je znatan doprinos izradi europske slike stanja.

5. KATALOG AKTIVNOSTI IZGRADNJE KAPACITETA I OSPOSoblJAVANJA

5.1. Izgradnja kapaciteta i osposobljavanje

Zajednički, standardizirani i usporedivi programi izgradnje kapaciteta i osposobljavanja ključni su za učinkovitu i djelotvornu suradnju u području obalne straže. Kako bi počela rješavati probleme povezane s obrazovanjem i osposobljavanjem u tom području, Glavna uprava Komisije za pomorstvo i ribarstvo financirala je od 2015. do 2019. projekt akademije obalnih straža ⁽¹⁴⁾ (projekt mreže akademija europskih funkcija obalne straže – mreža ECGFA).

Glavni cilj tog projekta bio je poboljšati obrazovnu suradnju u području funkcija obalne straže, olakšati interoperabilnost i suradnju među različitim tijelima koja obavljaju te funkcije te poboljšati usklađenost i učinkovitost tih aktivnosti. Projektom je obuhvaćen program razmjene (uključujući program razmjene časnika na radnom mjestu i program osposobljavanja za druga tijela), razvoj sektorskog kvalifikacijskog okvira i razvoj posebnog portala.

Cilj je sektorskog kvalifikacijskog okvira osigurati akademijama sredstva za usporedbu kvalifikacija. Riječ je o dobrovoljnom okviru za opis onoga što se od nositelja različitih kvalifikacija očekuje da znaju, razumiju i mogu raditi na određenim razinama kako bi obavljali zadaće povezane s funkcijama obalne straže ⁽¹⁵⁾. Sektorski kvalifikacijski okvir stoga bi mogao poslužiti kao osnova za razvoj programa obrazovanja i izgradnje kapaciteta za akademije obalne straže u području suradnje obalne straže i zajedničkih operacija. Sektorski okvir dostupan je na portalu za osposobljavanje europskih tijela koja obavljaju funkcije obalne straže ⁽¹⁶⁾.

Budući da su izgradnja kapaciteta i osposobljavanje jedno od pet područja suradnje obalne straže, tri agencije integriraju relevantne ishode i rezultate projekta u svoj postojeći okvir za suradnju.

5.2. Katalog tečajeva osposobljavanja

Glavna je svrha kataloga osposobljavanja osigurati popis svih tečajeva osposobljavanja koje trenutačno provode tri agencije. Kao što su zatražile države članice, u katalogu su navedeni svi dostupni tečajevi, a ne samo oni koji uključuju dvije agencije ili više njih. Prema potrebi, u popisima se navodi i relevantno područje suradnje za taj tečaj osposobljavanja.

Kratak pregled pomaže korisnicima da utvrde odgovara li raspoloživi tečaj njihovim potrebama. Taj pregled može obuhvaćati jedan ili više sljedećih elemenata:

- cilj tečaja,
- svrhu tečaja, i
- ciljne polaznike tečaja.

Katalog (dostupan na posebnoj internetskoj platformi) podijeljen je na tečajeve osposobljavanja koji se pružaju osobno i one koji se pružaju putem platformi za e-učenje agencija ⁽¹⁷⁾. Na početku svakog odjeljka kataloga nalaze se odgovarajuće internetske poveznice na kojima korisnici mogu istražiti dodatne pojedinosti o svakom od navedenih tečajeva, uključujući pojedinosti o tome kako pristupiti tim tečajevima osposobljavanja/prijaviti se za njih ⁽¹⁸⁾. Dodatne pojedinosti mogu se dobiti i tako da se obratite relevantnoj agenciji putem navedene e-adrese.

⁽¹⁴⁾ Projekt je financiran u tri faze: EASME/EMFF/2014/1.2.1.1, EASME/EMFF/2016/1.2.1.11 i EASME/EMFF/2018/1.2.1.3.

⁽¹⁵⁾ <https://ecgff-trainingportal.efca.europa.eu/pages/100-what-is-sqfcgf-and-its-purpose>.

⁽¹⁶⁾ <https://ecgff-trainingportal.efca.europa.eu/pages/99-visual-tool-of-the-sqfcgf>.

⁽¹⁷⁾ Zbog pandemije 2020. određeni tečajevi održani su u obliku internetskih seminara.

⁽¹⁸⁾ Frontexovi tečajevi osposobljavanja organiziraju se uglavnom kako bi se pripremilo raspoređivanje članova tima europske granične i obalne straže. Stoga se od država članica očekuje da odgovore na poziv za imenovanje sudionika i na pozive koje prime te da unaprijed ne navedu svoje preferencije za pohađanje različitih tečajeva osposobljavanja.

Dvije agencije, pa čak i sve tri agencije, osmislile su niz tečajeva osposobljavanja koji mogu uključivati ustupanje predavača i/ili objekata iz svake agencije za provedbu tečajeva. Ujedno se predviđa da će se s vremenom razviti dodatni zajednički tečajevi osposobljavanja kako bi se dopunili oni koji se već provode.

Kako je prethodno navedeno, dodatne pojedinosti o svim tim tečajevima nalaze se u katalogu tečajeva osposobljavanja i bit će dostupne na internetskoj platformi.

6. KATALOG SMJERNICA I VODIČA ZA NAJBOLJU PRAKSU

Cilj je kataloga smjernica i vodiča za najbolju praksu utvrditi sveobuhvatan popis svih takvih dokumenata dostupnih u okviru triju agencija, a ne samo onih koji uključuju dvije agencije ili više njih, te smjernica dostupnih na forumima za suradnju obalne straže. U katalogu se korisnicima priručnika pruža kratak pregled svakog od tih dokumenata.

U tom bi pogledu konceptualni model višenamjenskih pomorskih operacija (MMO) koji je razvio ECGFF mogao biti relevantan za dijeljenje kapaciteta, planiranje i provedbu višenamjenskih operacija te za dijeljenje sredstava i drugih kapaciteta ako te aktivnosti koordiniraju relevantne agencije i ako su usuglašene s nadležnim tijelima predmetnih država članica.

Katalog, kojim upravlja EFCA u bliskoj suradnji s drugim dvjema agencijama i Komisijom, bit će dostupan na internetskoj platformi i uključuje internetsku poveznicu na kojoj se može pristupiti dodatnim pojedinostima.

7. REGIONALNA/MEĐUNARODNA/BILATERALNA/MULTILATERALNA SURADNJA

U cijeloj Europi postoje brojni dugotrajni regionalni/međunarodni/bilateralni/multilateralni sporazumi o suradnji i/ili mehanizmi kojima je obuhvaćen širok raspon pomorskih pitanja. Većina tih sporazuma obuhvaća neke aspekte funkcija obalne straže i mnogi od njih protežu se izvan europskih granica i mogu uključivati niz trećih zemalja. Postoji i širok raspon lokalnih sporazuma i mehanizama između susjednih zemalja na bilateralnoj ili multilateralnoj osnovi.

Pravna osnova, područje primjene, složenost, obveze, sankcije itd. povezani sa svim tim mehanizmima znatno se razlikuju. Neki od tih sporazuma mogu imati čvrstu pravnu osnovu s jasno definiranim obvezama i ograničenim brojem ugovornih stranaka. Drugi mehanizmi mogu biti dobrovoljni u smislu sudjelovanja, neobvezujući u smislu obveza i otvoreni za široku skupinu dionika. Cilj priručnika nije kategorizirati mehanizme ili kvantificirati obveze sudionika, već pružiti pregled navođenjem mehanizama, njihova općeg područja aktivnosti i njihovih dionika.

Kako bi se uvažio širok raspon takvih mehanizama, u priručniku i popratnim katalozima i informativnim pregledima mapiraju se i navode neki od glavnih sporazuma, zajedno s pregledom drugih odabranih bilateralnih i multilateralnih sporazuma. Taj popis, koji će se osigurati putem posebne internetske platforme, sadržava kratak opis svakog mehanizma na visokoj razini i prema potrebi poveznicu na odgovarajuće internetske stranice. Osim toga, navedene su i zemlje koje sudjeluju u svakom sporazumu ili su s njim povezane.

Iako popis nije namijenjen pružanju potpune slike o svakom postojećem sporazumu, on nudi širok reprezentativni uzorak onoga što je već razvijeno i provedeno. Time se korisnicima priručnika pružaju elementi koji bi mogli biti temelj za razvoj njihovih vlastitih mehanizama; to je temeljno načelo i jedan od ciljeva priručnika.

Važna je i strategija Europske unije za pomorsku sigurnost kao jedan od glavnih instrumenata Unije za pomorski multilateralizam. Njome se promiče sveobuhvatan, međusektorski i prekogranični, dosljedan i troškovno učinkovit pristup na europskoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Od izmjene uredbi o njihovu osnivanju tri agencije poduprle su inicijative za suradnju obalne straže na regionalnoj razini, kao što su ECGFF i Mediteranski forum o funkcijama obalne straže (MCGFF).

Europski forum o funkcijama obalne straže

Europski forum o funkcijama obalne straže ⁽¹⁹⁾ samoupravni je, neobvezujući, dobrovoljni, neovisni i nepolitički forum s iskustvom u nadzoru granica. Okuplja tijela obalne straže iz 22 države članice Unije i dviju zemalja pridruženih schengenskom području te predstavnike institucija i tijela Unije nadležnih za funkcije obalne straže Unije.

Komisija i agencije podupiru ECGFF od njegova osnivanja 2009. Forum ima rotirajuće predsjedništvo odgovorno za provedbu godišnjeg programa, koji se utvrđuje na početku predsjedanja. Agencije podupiru provedbu ovog programa rada u okviru zajedničkih tematskih radionica.

Agencije sudjeluju i u različitim posebnim projektima koje provodi ECGFF kako bi osigurale kontinuitet i usklađenost svojih aktivnosti.

8. INFORMATIVNI PREGLEDI PO ZEMLJAMA

8.1. Svrha

Glavna je svrha informativnih pregleda po zemljama osigurati jednostavan referentni dokument u kojem se navode sljedeće informacije:

- (a) nacionalne kontaktne točke (POC) u ministarstvima i na strateškoj razini, s relevantnim podacima za kontakt, tj. e-adresom i telefonskim brojem;
- (b) ministarstva/odjeli/agencije/organizacije uključene u različite funkcije obalne straže, zajedno s njihovom adresom, podacima za kontakt 24 sata dnevno sedam dana u tjednu (telefonski broj i e-adresa) i relevantnim internetskim stranicama, prema potrebi;
- (c) u informativnom pregledu navodi se i „vodeća” organizacija odgovorna za svaku funkciju obalne straže, zajedno sa svim drugim organizacijama koje imaju ulogu ili odgovornost povezanu s tim funkcijama. Utvrđuje se hoće li se ta „vodeća” uloga promijeniti i kada, ovisno o pomorskom području/jurisdikciji (tj. teritorijalnom moru, vanjskom pojasu, isključivom gospodarskom pojasu i otvorenome moru);
- (d) popis različitih regionalnih/međunarodnih organizacija u kojima zemlja sudjeluje.

Informativni pregledi po zemljama bit će dostupni na zasebnoj internetskoj platformi.

8.2. Ažurirani sadržaj

Informativni pregledi po zemljama morat će se redovito ažurirati, posebno kad države članice dostavljaju nove ili izmijenjene podatke za kontakt. Takve izmjene bit će prikazane na internetskoj platformi kojom upravlja EFCA u bliskoj suradnji s drugim dvjema agencijama i Komisijom.

⁽¹⁹⁾ <https://ecgff.emsa.europa.eu/>.